

DOMAČI PRIJATELJ.

LETNIK VI.

PRAGI, 1. APRILA 1909.

STEV. 4.

R. ROMANOV:

VEČER.

Po cesti sape pihajo,
v bližini morje šumi,
na nebu mrzlem in žalostnem
nobene zvezde ni.

Večer je prazen in zapuščen
in, ki njo išče, srcé —
še praznejše je, zapuščenije,
še daleč bolj žalostno vse.

Oh, menda pri oknu je ljubica,
zamišljena v temo to zre,
spominja se vsega, vsega,
samo mene ne — —

Zbudijo grenkosti, zgubijo se,
zgubijo se, vrnejo — —
Težke in temne žalosti
dušo zagrnejo.

JOSIP MARKOVIČ:

Z MOJEGA POTA.

Nocoj je toraj zadnji večer. Jutri odidete in potem bom sedela zopet sama, večer za večerom, kakor sem sedala sama, dokler niste prišli Vi mimo. Ravnotako lepi bodo večeri tule gori, se mi zdi, samo da jih jaz ne bom videla. Bojim se, da bodo šle z Vami moje misli, tja v življenje, kamor ste namenjeni jutri. Da ne bom več čutila lepote, ki jo dihajo naši večeri, tile, tihi, mirni večeri, ki so mi bili vse.“

Z mirnim, samo malo trepetajočim glasom je govorila gospodična Anka. Tudi oči so bile mirne, a ne tako kakor glas. Zdelo se mi je, da je nemiren tisti mir: kakor da bi zrle oči v daljave in bi videle predaleč . . .

„Ali se Vam ne zdi tragično, da sva nocej tu. Ne mislim tiste tragike, ki jo slikajo krvave zgodbe z besedami, ki segajo v srce, na tisto tragiko mislim, ki jo čutite in ne veste zakaj. Ni treba, da znate povedati z jasnimi izrazi, dovolj je, če je misel v srcu.“

„Tragično —? Pravzaprav je to bolj nekako humor življenja. Meni se namreč zdi, da se da vsaka tragedija, posebno pa, ako je take vrste, kakor mislite Vi, spremeniti v humorosko; celo smeh se lahko pokaže namesto žalosti in solz. Seveda, če ni človek preveč enostransk.“

„Vi govorite vedno tako. Že v začetku, v prvih dneh se mi je zdelo, da tiči v Vaših besedah razpoloženje za to teorijo. Tako hladno in tako mrzlo ste govorili in vendar sem Vam videla na očeh, da je za trdim ogrinjalom mehka duša, ki jo bole lastne besede. Celó smejali ste se; Vaš smeh pe ja bil tako čuden, da sem ga spoznala takoj. Samo vedela nisem, če boste priznali, da mislite Vi — zase — nekoliko drugače; zato si tudi nisem upala prav blizu.“

„In ste imeli popolnoma prav. Glejte če gre človek takole nekoliko skozi življenje, kakor sem šel na primer jaz, vidi in sliši marsikaj. Saj ni treba, da bi bogvekoliko brazdal po tistih prekrasnih mlakah, ki jim pravimo življenje; dovolj je, da greste mimo in da pozdravite. Odzdrav bo tak ali tak; včasih je prijazen, včasih ne posebno, — dostikrat pa življenje niti ne odzdravi ne. Pameten človek bo pozdrav oziroma odzdrav upošteval in bo po tem uredil svoje teorije, kar je edino prav. V poštev pridejo te teorije samo v občevanju z življenjem in z njegovim ofiциelnim zastopstvom, mi, gospodična Anka, mi tega ne rabimo, ker smo druge vrste ljudje. Veljavne pa so te teorije pravzaprav tudi za nas.“

„In zakaj se Vam torej ta stvar zdi humoreska?“

Gospodična Anka še nikoli ni videla življenja od blizu. Vsaj tistega pisanega življenja še ne, ki šumi po velikih mestih in pušča za seboj toliko in tako različnih spomenikov. Nikoli še ni bila tam sredi viharja in gneče; do tistih krajev je le redkokdaj prišel samotni klic in še takrat je bil slaboten in tih. Slutila pa je življenje in je hrepenela po njem, dasi sama ni vedela zato. Iz vseh tistih knjig, ki jih je prečitala, jo je vabilo in klicalo z močnim glasom, tista daljna sladkost jo je vabila z vso svojo zapeljivo močjo. Kadar sem se ozrl v njene oči, se mi je zdelo, da gledajo iz njih še nepopisane povesti, cela pomlad še ne prežitih dni. In vendar je vedela, da ne bo nikoli videla tistih šumečih dni, nikdar ne bo gledala življenja iz oči v oči. Tudi jaz sem vedel to, zato sem govoril tisti večer tako hladno.

„Ali se Vam ne zdi smeha vredno, da ima življenje toliko smisla za mehka srca, da nama je naklonilo te lepe večere tu gori. Da sva se pozdravila tako nenadoma in nepričakovano, da sva se pogovorila in natožila, zato, da bova šla še s težjim

srcem narazen. Ali ni humor, vsekakor ne posebno vesel, da sem odgrnil zastor, da je zavel nimo Vas dih s širokih polj življenja, zato, da boste sedaj sanjali o njegovem solncu in da boste čakali, kdaj zabrni zopet do Vas visoka pesem solnca in dne. Da boste še bolj nezadovoljni s seboj in ne boste vedeli kam s svojimi dnevi, — namesto, da bi vzeli življenje, kakršno pač je in bi živeli v miru s seboj in z drugimi.

Vem, s spomini se boste tolažili, mislite. Jaz se bojim tistega dne, ko boste uzrli vso mizerijo te tolažbe. Mogoče je res, da je čudno razpoloženje čudne ure, ki mi govore te besede, ali — verujte mi, zdi se mi, da so spomini tako žalostno malo, da me je strah tistih oči, kadar boste gledali v praznoto svojih dni. —

„Ne, tako ne smete govoriti, vsaj nocoj ne. Rada bi, da bi bil lep ta zadnji večer, da bi mislila nanj s praznikom v srcu. Ko boste Vi že davno pozabili, kaj ste govorili ta večer bom jaz mislila na Vaše besede tako natančno kakor jih čujem sedaj.“

„Zato, ker ste doma tu gori. Jaz pa sem prišel z brezbrez-nih polj, tam sem živel in tisto življenje gre z menoj —“

„Vem. Nekoč — samo takrat sem pogledala življenje malo bliže — nekoč sem se peljala tam mimo in sem takoj vedela, kake dnove bi se živelo tam. Na tistih poljanah ste doma Vi in ste čuli vihar, življenje ste videli in sedaj ga sovražite in ljubite ga obenem. Za to ne veste, da so ljudje, ki sede večer za večerom o mraku in poslušajo šepet daljav in — žive. Samo v sanjah žive ti ljudje in jim je to čisto dovolj. Vam so sanje premalo in tudi življenje Vam je premalo; ali če bi Vas vprašal, kaj in kam hočete, bi tega sami ne vedeli povedati. Včasih sem mislila na Vas kakor na oblak, ki gre brez prestanka čez visoko nebo. Mračen in preteč plove nad obzorjem, — ni mogoče, da bi se vstavil nad tuho dolino; to bi bil njegov konec. Tudi jaz bi šla tako; včasih zahrepeni vse moje bistvo s temno močjo v daljave, tako, da ve morem na pot, živim v sanjah o potu in — to je tudi življenje.“

„Da, to je tista žalostna sladkost nikoli doseženih sanj. O, predobro poznam to pot; tudi jaz sem že hodil po nji —“

„— In Vam je bilo premalo. Vaš korak je tako močan, da mora imeti tla, kamor stopi, tako močan je žar Vaših sanj, da morajo biti poljane, kjer se ustavi za hip — drugače, se mi zdi, bi zgorel v lastnem plamenu.“

Daleč nekam je šel nemir njenih oči. Umolknila je, tudi jaz sem molčal in sem gledal daleč, daleč, skozi temo . . .

Okrog naju je vstala v tem lepa noč. Čista črna je slonela s silno težo nad zemljo, brez lune in brez zvezd; nič se ni videlo, kje se je spajala s črnimi gozdovi v silen obod. Vse je bilo tiho, molčalo je visoko, črno nebo, gozdovi so molčali in polja, razprostirajoča se do gora.

„To so moje noči. Take noči so bile, ki so čuvale mojo mladost, take so bile, ki so vzgajale moje mlade dni. Ko je čulo

srce silen molk in je poslušalo pesem noči in mračnih daljav in je mislilo na oblak, ki plove čez visoko nebo svojo pot. Zato ljubim take noči.“

Daleč tam nad goro je bila noč še bolj črna kakor drugod. Tja je gledala gospodična Anka nepremično, niti za hip ni premaknila oči od one točke. Tudi jaz sem se ozrl tja in sem čakal — — —

Zamolcklo je zabobnelo. Tako, da so nalahko vztrepetali črni gozdovi na okrog, da so zašumeli vrhovi topolov nad nama. Tudi Anka je vztrepetala in se se ozrla o me: čutila je, da so zažarele moje oči.

„Kako daleč odtod so sedajle Vaše misli!“ —

„Kakor malokdaj mislim sedaj na svojo pot. Na življenje, ki šumi daleč za gorami. Ki gre kakor četa grmečih oblakov čez temno nebo; sam ne vem, kako je, le to mi je jasno, da je in da mu grem s plamenčim srcem naproti. — V življenje, v noč in v vihar . . .“

Nobene besede nisva izpregovorila več tisti večer. Jaz sem gledal, kako je gorelo nebo v silnem plamenu in sem poslušal, kako so odgovarjale temne dobrave mojemu srcu. Tudi Anka je poslušala; samo včasih je vztrepetala, kakor v hudih sanjah in me je pogledala preplašeno.

Jaz pa sem se poslavljal.

KORITNIK:

V KRAJU SAMOTNEM . . .

V kraju samotnem, v kraljestvu cipres
srečal sem te na prežalostni poti,
samo kot rožo, ki vene v samoti,
vržena z okna razkošnih nebes.

Kakor Didona ponosna v bolesti
mimo si stopala tiha, visoka,
z vencem na glavi podobna nevesti,
ki nad njo čuva nedolžnosti roka.

Ranjen ponos je še dih iz grudi
sence bolesti na blede obraz,
k tebi bi stopil, roke ti poljubil,
ah, na kolena bi padel ta čas . . .

O mahovala že duhu so krila,
k tebi pristopil bi sklenjenih rok —
draga oprosti, Didona si bila,
bodi zdaj Minos mi velik in strog!

Mimo si prišla ponosna kraljica,
nič nisem rekel, pogledal sem v stran —
moja in tvoja bledela so lica
v krutem ponosu prikrievanih ran . . .

MATI.

SLIKA IZ VASI.

OSEBE:

Janja — mati	Roža — njujina hči
Rade — njen mož	Gjoko — } fanta
Mile — njujin sin	Janko — }

Dejanje se godi na deželi. Čas sedanjost.

(Ognjišče. Na desno vodijo vrata v drugo sebo. Poleg njih je škrinja s perilom. Vežna vrata od zadaj so odprta. Dan počasi prehaja v predvečerje.)

1. Prizor.

Mati, Rade, Roža.

Mati popravlja na ognjišču ogenj, nad katerim visi kotel. Slaba je in kakor onemogla. Ali sili se vseeno biti razgovorna in vesela. Včasih se vzravna in gleda zamišljeno in žalostno v žerjavico. Premaguje se. Glas se ji trese.

Roža jemlje počasi kos za kosom perilo iz skrinje. Vsa se je previla od tuge in jokanja. Čez malo časa prihaja.

Rade: Temen je, zaprt v sé. Bledica mu je pokrila obraz. V skrbeh je.

Mati: Bo prišel torej! . . .

Rade: Pa da . . .

Mati (skriva nepriliko, prigne se k ognju): Ne vem kaj je to, nikakor noče goreti, — drva so surova ali kaj! . . . A ja sem se postarala, za nič sem, že daha nimam, kakor prej! . . . (piha v ogenj). Na, vendar-le! . . . Ha, ha, prišlo se bo, prišlo . . . (Radi.) Nu, pa? . . . Kaj bo kmalu? . . .

Rade: Še pred mrakom bo tu . . . Mora potkovati desnega rjavca, izgubil je podkev na zadnji desni nogi . . .

Mati: Pa naj! . . . Čim kasneje, tim boljše . . . Noči so hvala Bogu lepe . . . ne bo vročine . . . a mesečina kakor dan . . . Lepo se bo potovalo! . . .

Rade: Tudi jaz pravim . . . Jutri v ta čas je lahko že na železnici . . .

Mati (težko): Da, da na železnici!... Pa mora tudi... Samo ako si Mitru rekel, da vrže sena na voz!...

Rade: Dal bo!... Slamo bo pogrnil... Mehkejše bo... Lahko se bo spalo, — saj vem kako je to!...

Mati (kakor v zadregi): Pa da, pa da!... (Roži.) Daj, dekle, daj, vzdigni, kotel za luknjo višje... Vse mi bo prekipelo... (Roža pušča perilo in prihaja s sklonjeno glavo, pripravljena na jok, k materi.) Glej, glej kako mi je povescila glavo, kakor da so snubci v hiši — kaj še, ne bi li!... Daj malo zavcili, daj no!...

Roža (obstoji in začne jokati):

Mati, (kakor da bi se ji rogala): Ej, ej, ti si mi dekle, ti!... Sram te bodi!... Ti si prava, res!... Ih!... Še jaz se ne bi!... Čakaj samo, da to fantom povem!... Taka čedna in postavna pa joka... Uh!... Nikoli se ne boš omožila, ko si taka!... Ej, ej!... (Potem, kakor, da ji je že dosti njenega joka in boječ se, da se sama ne bi omečila, z malo trdšim glasom.) Pa kaj, no?... Zakaj jokaš? Kaj?... Kaj kdo umira?... Ali kaj?...

Rade (vpade v razgovor): Treba je v čas vse pripraviti, da se ne bo čakalo...

Mati (kakor da ga ne sliši): Kaj bi počela, če bi se res zgodila kakšna nesreča, Bog nas obvarji!...

Rade — (kakor zgoraj): In da se ne bo kaj pozabilo!... Potem bo vse kasno...

Mati: Ne bo... Perilo ima že zloženo... a

Roža (tiho): Tudi.

Rade: Pa ta šunka?... Ali vre?... Glad pride in noč... pot je dolga... Treba bo kaj zagrizniti...

Mati: Pa razume se... Slaba je, če ne vzame človek ničesar s seboj!... (Roži, ki vzdiga kotel.) Višje, višje... Pazi, da se ne opečeš... (nadaljuje). In glad je neprijeten tovariš, Bog ga ne daj nikomur... (Roži, ki odhaja.) Nu, kaj si se tako postavila, mila Jera moja! Kakšna si, sirota!... Žal me je, gledati te!...

Rade (ki je stopil k okencu, zamišljeno): Le ne vem, zakaj ga še ni!... Zagovoril se je kje, kaj li!... - Ostal je še pri Miriču, ko sem odšel...

Mati: Bo že prišel... Dokler obide celo vas, pa dekleta, pa tovariše..., to ne gre tako hitro... Poslavlja se... samo, da bi vedela, ktera bo jokala za njim!... Na, glej, tako bo tudi to prenehalo... (Radi.) Daj mi daj ta oklešček... No ta je malo bolj suh... (meče ga pod kotel). Tako, tako... (Vzravna se in kakor da bi se spozabila, se zagleda molče v plamen.)

Roža: Pa recite, je daleč ta Amerika? Ali kako se že imenuje?...

Rade vzdihne.

Roža: Recite, mati?

Mati (se trgne): Kaj hočeš?

Roža: Recite, če je daleč, kamor gre brat?

Mati: Pa razume se, tam čez morje.

Rade (razjasnjuje): Zdaj veš, kako je morje daleč... Ali ne to naše jadransko morje... drugo morje...

Roža: Kaj je še drugo morje?...

Rade: Seveda je... ocjan, ocjan se imenuje... Od nas do njega je osem dni, morda še več...

Mati (ga prekine): Ala, pojdi. kaj boš... (Roži.) Pa daleč je, to se ve, ali zopet ne na drugem svetu... Tako pride se, pa tudi vrne se, če ni koga prej konec tam...

Roža: On gre na delo ne?

Rade: V Ameriko, bogme v Ameriko... Čez morje... V tuj svet... Zaplava lepo, pa... (Glas se mu zlomi. Obrne glavo v stran.)

Mati: Pa da, na delo gre... Kdor hoče živeti, mora tudi delati... Povsod se mora delati... (vrti se okrog ognjišča). Vre, pošteno vre... Na, to bo nekaj za polizek... — za popotno!... To je sunka!... Kakor maslo... Za njega sem jo čuvala...

Roža: Je to tam, kamor je šel Jocev Janko?

Rade: Tudi njemu je zadrnila Amerika vrat... Ubil se je, siromak... Delal je in mučil se je... Pošiljal denar... Pa ga je zasulo, pravijo...

Roža: Kaj bi bilo, če bi še brata tako...

Mati: Kaj ne bi bilo zasulo onega pritlikovca!... Komaj za pedalj ga je bilo... In slutil je nesrečo...

Rade: Ne gleda se na to...

Mati: Da, gleda, veruj!... Sojeno mu je bilo... Pod nesrečno zvezdo je bil rojen... Tako je to... Drugo je on, tvoj brat, — od rojstva je bil srečen...

Rade: Samo, da bi Bog dal!...

Roža: O sveta mati Bozja, očuvaj ga! (Glas ji gre na jok.)

Mati: Vse bo Bog dal... Ničesar mu ne bo, če Bog hoče in vrnil se nam bo živ in zdrav...

Rade (suh): E, upajmo!...

Mati (nadaljuje, težko, počasi in pretrgano): In to pravim, moliti moramo Boga!... Vsi... Tudi ti Roža!... Posebno ti, Roža... Bog sliši... On je naš oče, dober je, velik in milostljiv... Molimo... Da nam ga ohrani... vrne... (Glas jo izdaje, slaba je. Radi.) Odpri še to okno, da malo zapihlja... Kakor da bi mi zraka manjhalo!... (nadaljuje). Pa ko se vrne živ in zdrav nazaj, če Bog da, pa prinese denarja, darov, pa... fini ovratnik od samih rumenih dukatov... moji Roži... Ali se bodo fantje pulili...

Rade (od okenca): Nikogar še ni in skoraj bo noč... In Mitar bo vsak čas tu z vozom!... Prtljago treba pripraviti...

Je perilo pripravljeno, Roža, kaj! Zdaj si opremila brata, Bog ve kdaj ga boš spet...

Roža (zajoče).

Mati (Odločno kakor da zbira vse svoje moči): Kaj si začel zopet lamentirati in prerokovati!... Pusti otroka pri miru!... (Roži toplo.) Nikar se ne jokaj, ti!... Na vidiš, pa spet... Roža... nikar... no... (Kakor da se sama nečesa brani, kar bi jo moglo nagnati v jok, odločneje): Zdaj prenehaj že enkrat!... No, a kadar ti bo poslal fino ruto z franžami, jo boš znala obesiti okolo vrata, pa proti cerkvi ž njo!... No... Kaj je?... Kaj vedno cmeriš tu!... Kaj vama je obema? Nič ne delata, samo cmerita se... nos sta obesila!... Kaj je?... saj ni mrliča!... Prenehajta in na miru me pustita!... Zadosti je tega!... Še kaj slabega mi bodeta sinu naslutila!... Pa res!... (Roži čez par trenutkov.) Odnesi to perilo lepo v sobo, pa pametna bodi! Na posteljo ga daj!... Hm!...

(Roža vzame vsa objokana perilo in odhaja v sobo.)

2. Prizor.

Mati. Rade.

Pavza.

Mati se je zadihala. Vidi se na nji, da ji je težko. Ves obraz ji je drugačen.

Rade: Kaj bo ž njim, sam Bog ve!...

Mati: Dobro, če Bog da!...

Rade: Odhaja nam!...

Mati (mirno): Vrnil se bo...

Rade: Svet ga bo uničil, delo...

Mati: Zakaj bi ga uničili? ... Zrastel nam je lepo, hvala Bogu, širok je postal v plečih... Močen je...

Rade: Ne bo izdržal!... Delo je težko tam, mučno... Ubilo ga bo...

Mati: Pa?...

Rad: A mi, kaj bomo mi potem?...

Mati: Prenašali bomo... Trpeli... Od Boga je to a mi nismo zadnji pri njem... Tudi drugi se mučijo...

Rade: Velika nesreča bi bila to... Velika izkušnja... Pa toliko muke, skrbi zanj!...

Mati: Kakor tudi brez njega!...

Rade: Toliko dela, krvi, predno smo za postavili na noge!...

Mati: Tudi za nas so se mučili!...

Rade: Pa pusto ognjišče?...

Mati: Za jesti bomo imeli... Delalo se bo...

Rade: Leta so blizu, starost je težka... Onemogli bomo... Moči je treba...

Mati: Zadosti jo bo! Zaupati se mora v Boga in v sebe... Ne obupati... to ne bi bilo prav... Držati se mora... Braniti... In dokler smo živi, nam ne bo manjkalo!...

Rade: Zadolžili smo se... Vtopili smo se v dolg...

Mati: Tudi za nas bo še ostalo!...

Rade: Zemlja nam je slaba, nerodovitna...

Mati: Nasitila nas bo!...

Rade: Livada za vasjo... poznaš jo... Tudi ta je prepisana na drugega...

Mati: Za denar...

Rade: Zanj, da more iti...

Mati: Pa mora se tako!...

Rade (kakor uverjen): Vem...

Mati: In moraš, da veš!... Pošten je on in delaven... Ne bo se izgubil... Bog mu je dal pamet, hvala mu in slava... Od nas je... Tudi mi smo pridobili in znali pridobiti... Nismo za naučili slabemu...

Rade: Mlad je, neuk... Nameril se bo na zlo tega se bojim... Utopil se bo v svetu...

Mati: Izplaval bo...

Rade: Tuji ljudje... Vse tuje...

Mati: Navadil se bo...

Rade: Tuje boleznj... Omajale ga bodo... porušile...

Mati: Ne bo sam... Koliko že jih je od tod odletelo odplavalo... Pa... bože moj!... Kruha treba... Iz same suhe zemlje ne moreš dobiti zrna... Delati in zaslužiti... Za to je mladost... Mi vsi drugi ki ne moremo dalje, opešani... izčrpljeni... Mi ostanemo... In moramo... A da se tudi on z nami muči in červiv kruh jede z vso mladostjo svojo... Kaj?... ko se toliko zasluži v bogatem svetu!...

Rade (kima z glavo, kakor da pritrjuje. Iz daljine se javi pesem. Fantje in dekleta se bližajo pevajoč.)

Mati: In obžalovati... Kaj obžalovati?... (začuvži pesem.) Eno, tako... Ž njimi se objame pa poje... Hvali Boga, da za spremaš od doma in da ga imaš š čim opremiti... Naj gre za srečo... Izostril se bo... Mož bo postal... Bo... bo...

Rade (gleda skozi okence): Vidiš, vidiš... Naj... Čim prej, tim boljše... Na glej ga... Zdaj bo tudi voz kmalu... Spremljujejo ga... A brez petja nikamor... E, samo, samo...

Mati (se vedno bolj sili): Pojo, pa kaj bi!... Še jazbom zapela, ko bom vedela, da se je maknil in da plava... Blagor meni, ho bo zajadral po morju... Lepo je upanje, pa bilo kjerkoli... (primika se k ognju.) Na tudi ta šunka je gotova... Mogel bi sneti kotel in odnesti ga tam v sobo, da se obladi...

Rade (snema kotel): Tako, ne?

Mati (gre ž njim): Tako, vidiš!... Pazi, da se ne izpodtakneš!... Aha! Čakaj, da ti odprem... Tako!... (odpira mu vrata.)

Mati ostane sama: Mučno, počasi se pretegne, kakor da zbira vse svoje moči, da izdrži do kraja. Petje je vedno močnejše in bližje.)

Rade (prihaja nazaj): Evo ga!... Takoj bo na pragu!...

Mati (stopi k okencu): Je-li?... (gleda.) Gre moj sin, gre!... Kdo so vsi to ž njim!... Stara sem že, sirota, pa ne vidim!...

Rade: Dosti jih je...

Mati: Naj, naj... (Sliši se odpiranje lese.) Tovariši... (kliče jim skozi okno.) Semkaj, semkaj!... (Radi.) Daj, pojdi jim nasproti!...

Rade: Pa tu so že!...

3. Prizor.

Rade, Mati, Gojko, Janko, Milo, Roža.

Med tem ko oni prihajajo, izide tudi Roža iz sobe. Shoji okno gledajo dva, trije fantje notri v hišo. Malo proč od njih vidijo se pred hišo kakšne dve tri dekleta.

Gojko: }
Janko: } Dober večer!

Mile: Dober večer, mati!... (Radi in Roži.) Dober večer! (Stopi k Roži in razgovarja tiho ž njo.)

Rade: Dober večer!...

Mati: Bog naj vam da vsega dobrega!

Rade: A kaj je z Mitrom?... Kaj bo prišel?...

Mile: Naprega!... Vsak čas bo tu!...

Janko: Ravno od njega gremo... Pravi, pojdite naprej, jaz bom takoj za vami!...

Mati (Milu, kakor v šali): A kaj ti to delaš po vasi?...

Mile: E tako, poslavljal sem se, spodobi se!... Da ne bodo rekli, da sem pobegnil!...

Gojko: Obšli smo, verujte mi, celo vas!...

Mati: Le, le... Dajte, stopite notri, dragi moji!... In sedite!... Daj jim stole Rade...

Janko: Hvala, botra, sami si lahko postrežemo!...

Gojko: Rekli smo, spremimo malo Mileta, pa kaj bi, moramo!...

Rade: Da da, le, le... Lepo je to... Tovariši ste mu!...

Mati: Kaj bodete zdaj brez njega na vasi... Pa še to vasovanje mi je prešlo včasih čez glavo... Ali tako je to, tudi tega bo konec!... (Onim na okencu.) Pa zakaj ne greste notri, kaj?... Kaj se bojite?...

Janko: Krivico nam dela, da gre... Pri moji veri!... Kaj bo tam, vraga?!...

Rade (Mili): Mile, dragi, mogel bi začeti zbirati svoje stvari, da ne bo Mitar čakal, ho pride... Roža, ti mu pomagaj...

saj bi tudi jaz, ali slabo se razumem v take stvari... (zagolcnice se in obmolkne, požirajoč solze.)

Mati: Pa res, pa res...! Tam v sobi je vse... Glej, ona se že zopet cmeri!... Vzemi jo Mile s seboj v sobo, da jo ne vidim!... In ničesar ji ne pošiljaj od tam, — za nalašč, ko je taka!...

Mile: Ne bo več... Zna, hvala Bogu, da se bom kmalu zopet vrnil, če Bog da...

Gojko: Pa vrnil se bo, to se ve...

Mile: Pa kaj družega!... Ne bom za večno tam, menda vendar ne!... (Roži:) Aló, pojdi sestra!... (odideta v sobo. Onim, ki ostanejo.) Takoj bom gotov...

Janko: A kaj vi, stric Rade?... Boli?... Kaj?...

Gojko: Kaj ne bi bolelo za edincem!... Hm!...

Rade: Pa ko se mora trpeti!... Boli, res je... jako... In nekako čudno okrog srca reže... Ali kaj se hoče... Človek upa...

Mati: Pojdite, ne bodite neumni!... Kaj vi veste!... Zakaj bi bolelo in kako... Kakor da je Bog ve kaj tu!... Da bi bila jaz tako srečna in mlada pa bi videli, kako bi odferfotala...

Janko: A stric Rade, kaj bi on počel?...

Mati: E kaj, stric Rade je baba, kakor drugi!...

Eden iz okenca: Voz gre!

Gojko (steče k okencu): Kaj gre?... Evo ga no... In poln je, junaško narejen...

Janko (se vzdiga): Ej brate, na dolga pota gre!...

Rade (bolj za se): Na dolga bogme!...

Mati: Na, tu je že!... No, končno!... A glej, tudi mrak že pada... A kje je Mitar, — pokličite ga!...

Gojko: Na poti je doli! (kliče shoji okence.) Mitre, oj!... (sudše z roko naj gre gori.)

Rade (na pragu sobe): Pojdi, Mile, sin, Mitar je tukaj!...

Mati: Gre gori?...

Gojko: Pravi, da ne more proč od konj!...

Mile (prihaja iz sobe s prtljago, Roža nosi culo. Janko vzema iz njegovih rok kovček in druge stvari.) Torej gremo!...

Mati: V ime božje!... Naj se zgodi tudi to!...

Mile: Pa z Bogom!... Zdravi mi ostanite vsi na domu... Oče! (stopi k njemu.)

Rade (jecljaje): Jaz pojdem s teboj doli!...

Mati: Jaz ne morem!... In dosti jih imaš!... Mati se bo tukaj s teboj poslovila!... (Glas se ji tresse, izdaja jo.) Pojdi sem!...

Mile (v solzah): Mati moja!

(Roža zaihti silno. Rade se zdrzne in zajoka. Vsi so žalostni. Molck.)

Mati (čuje njihov jok, s težkim, močnim glasom): Kaj vam je? ... Kaj ste se spustili v zapomaganje! ... Kako dolgo bodete še? ... Mozek mi bodete izkopali! ... Hišo mi podirate nad glavo! ... (Mili.) Pojdi zdaj, sin, vsaj ti ne bodi tak! (gladeč za po čelu.) No ... no ... daj da te mati poljubi! ... Tako! ... Potuj srečno! ... Pazi na se! ... Ne pozabi na nas ... pojdi! ... (Poljubi ga še enkrat.) Bog naj te blagoslovi! ... (Prekriža ga in roka ji drhti, trese se.)

(Odhajajo vsi po vrsti, — in mati ostane sama ... Slaba je in iznemogla. Gleda za njimi a potem, kakor da se je nekaj v nji prelomilo, poklekne, klone, spusti se v silen, krčevit in obupen jok):

Mati (v solzah): Sin! ...

(Zastor pada.)

FRANC LESKOVAR:

KONEC.

Kako smo zatapljali v sanje se zlate,
v sanje vzorov in svetih idej!
Vsi zrlí poljane smo v solncu bogate
v sinjo brezkončnost in dalje brez mej.

Pa kanila v dušo je kaplja spoznanja,
ugasnil si jaj je vseh tistih dobrot.
In duša nam z grenko resnico oznanja:
za vzori navadno sledi bankerot.

AVG. STRNIŠA:

TAKA JE.

Cvetka ob viru z glavico zlato, Pa so smejali se valjčki srebrni,
občudovala je svojo lepoto, šale zbijali z neumno cvetlico,
ko se je gledala v vodnem zrcalu. zastonj jih miril je njih oče — potoček..

Fani, ponosna kot carski minister,
se gleda v zrcalu, češ lepa sem pa,
fantje za hrbtom ji kažejo osle,
to njena lepota je, ha ...!
Zastonj jih mirim jaz — filister.

ROMAN ROMANOV:

MIHAELA.

Tako kakor sem ljubil to spomlad, še nisem nikoli prej ljubil. Moje srce, vsa duša je bila prenapolnjena z najtoplejšimi čustvi, nisem bil skoro zmožen več misliti na drugo kakor nanjo. Presanjel sem vse dni, vedno mi je stal odločno pred očmi njen obraz, njene oči so gledale vame, in moje hrepenenje je postajalo pri tem večje in večje. Zdelo se mi je jasno, da je vse moje življenje brez smisla, če si ne priborim njene ljubezni. Zakaj v njej sem videl vso svojo vrečo, zadovoljnost in edini cilj svojega življenja. In nebo mi je bilo milostno.

Nekega večera — ves hripav sem bil in zelo bolan, a sem zaradi nje ostal po koncu in hodil okrog — sem jo našel z njeno sestro v parku. Spomlad je bila tedaj, lepa noč je sanjala nad krajino, okrog nas so cveteli vsi grmi, tisti ljudje, ki so šetali po parku, so bili veselo razpoloženi.

Tisti večer sem se ji predstavil, potem sem govoril še parkrat z njo, potem sem ji napisal pesmi in naposled, ko se je peljala na letovišče, sem ji pismeno razkril svojo ljubezen. Moj Bog, še nikoli nisem pisal mobenemu dekletu tako od srca kakor njej, še nikoli nisem tako težko pričakoval ženskih odgovorov. Ali dočakal sem. Varno zavito je prišlo njeno pismo, in predno sem ga odprl, sem ga poljubljal kakor blazen. Potem sem ga odpiral počasi — spominjam se natančno — s škarjami, potem čital s silnim nemirom in naposled prilično norel.

„Ona me ljubi, ljubi, ljubi . . .“

Naglo sem hodil gor in dol po sobi, potem sem hitel naprej, ven na cesto, v drevored, v hosto, od tam nazaj v mesto, potem k prijateljn, prijel sem ga za rame in sirovo stresel.

„Ona me ljubi, ljubi, ljubi . . .“

Zvečer sem čul do polnoči, igral klavir, same skladbe s sladko zvenečimi zaljubljenimi naslovi, nato zopet hodil po sobi, iztezal predse roke, poltiho izgovarjal njeno ime, sedal zopet za klavir, igral od Elgarja „Liebesgruss“, od Leharja „Wenn zwei sich lieben“, od Mendelssohna „Auf Flügeln des Gesanges“, od Beethovna uverturo „An die Freude“ in vstal zopet in čital njeno pismo iz nova in ga poljubljal.

Jaz mislim, če bi me bil kdo tiste dni klofutnil ali mi storil največje zlo, bi se bil zato skoro komaj zmenil.

„Kaj je meni ves svet, kaj so mi mar klofute in zločini! . . . Ona me ljubi, ljubi, ljubi . . .“

Od početka sem odgovorjal samo takoj na njeno vsako posamezno pismo a pozneje sem ji pisal vsak dan. Izbral sem največji format, popisal vse štiri strani, očital ji, da me ne ljubi, da je njeno nagnenje do mene nezatno, prosil jo, maj me ljubi, naj misli name in naj se skoro vrne. In tudi ona je odgovarjala včasih sentimentalno, včasih pristrčno. Obljubila mi je pisati vsak dan, pravila je, kako si že želi mene videti in poljubiti (na tem mestu je stal pomišljaj, in jaz sem ga razlagal zase kar najugodnejše), kako misli name po dnevi in nemore zaspati zvečer, ker se boji, da nebi prišel „črn oblak“ in zagnil najine sreče . . .

Ali tisti črni oblak je prišel nemudoma. Dva dni nisem prejel od nje nobene vesti, tretji dan zvečer se je nepričakovano pripeljala in videl sem jo v društvu njenega očeta zunaj na šetališču. Pozdravil sem jo ves skrajno nervozen — v mraku je bilo in zdelo se mi je, da je vsa zardela od neumljivega veselja nad tem svidenjem. Mene je isti hip spreletel mraz, silna vročina me je obšla, pozno v noč sem hočil po mestnih ulicah iz gostilne v gostilno, iz kavarne v kavarno, a vpokojiti se mi je bilo nemogoče.

Drugi dan sem upal trdno, da mi bo ponudila priliko za samotnen sestanek. Ob osmih, ko sem šel v pisarno sem se oziral neprenehoma nazaj in strmel naprej, da bi zagledal pač kje njen rožni obraz, njene temne globoke oči. Isto sem počenjal opoldne, ko sem se vračal, isto ob dveh, isto ob štirih in šele ob šestih zvečer sem jo srečal v parku.

Prihajala mi je nasproti s prijateljico, ki jo še danes sovražim. Suho dekletje je bilo to, obraz voščen, neprijeten . . . govorila ji je nekaj, ko sta se poslavljali, menda je bilo to tisto. — Da, jaz jo sovražim!

Ah, in stopila je pred me in mi je ponudila roko. Ali kako je govorila, govorila! Hladno, vsakdanje, kakor s služkinjo, ki ji snaži čevlje.

„Vidite“ — je rekla, in na njenem obrazu je igral konvencionalen smeh — vidite, jaz sem spoznala, da vi resno mislite. Jaz ne mislim tako! . . . To vam moram pač povedati! Tudi časa nimam zato!“

Jaz sem bil ves iznenaden, v tistem hipu so se zmedle vse moje misli, v prsih sem začutil silno praznoto, brez duše, brez čustva . . .

„Torej ni upanja . . . Meni bo težko zdaj“ — sem govoril s presledki, skušal sem se nasmehniti, bogvekako se mi je posrečil ta nasmeh! — „težko, ker sem se v to — poglobil . . .“

Potem sem ji ponudil roko.

„Torej odigrano?“ sem jo plašno vprašal, in ona se je okrenila naglo in odgovorila odhajaje, a odločno: „Odigrano!“

Kakor pravim: jaz sem bil pravzaprav brez čustva. Na ta način kakor otrok brez glasu, ko dahne globoko vase, da potem tem glasnejše zaplače. Ali pripravljala se je nevihta, razgrnilo se je nad dušo grenko spoznanje, preko misli so bežale teške besede.

„Ona me ne mara, ker jo resno ljubim . . . Ona nima časa zame . . .“

Meni je bilo strašno in hodil sem vsepovsod in iskal razvedrila. Šel sem med drugove, izpil sem tri, štiri kozarce močnega vina po vrsti, skušal sem ironizirati samega sebe, očrtati njo kot zanimivo žensko, sebe kot smešnega trubadurja, a bilo mi je strašno. Naposled sem odšel zadaj za gostilniški vrt, ponavljal sem polglasno svoje spoznanje, hodil naglo-gorindol in tiščal robec na usta.

„Ona me ne mara, ker jo resno ljubim . . . Ona nima časa zame . . . Ona me ne ljubi, ne ljubi, ne ljubi . . .“

Izza vogla je stopil prijatelj pogledal mi je čisto blizu v obraz, potem se je okrenil in odšel k mizi.

„Gospoda, on joče . . .“

Čul sem njegove besede, tudi smeh drugov in odšel sem potem počasi po stranski poti dal proti hosti.

ŠTEFAN POLJANEC:

NA NJEN POROČNI DAN.

Kaj veselo pritrkuje
na vse zgodaj in zvoni? . . .
Res — saj danes ženitvuje
moja lepa ljubica.

No, pa vreče Bog obilo
njej in njemu, meni daj —
če je kaj med nama bilo,
vse naj bo pozabljeno!

Njej Bog hišo daj bogato
in pa zvestega moža,
njemu dal že ženko zlato,
pa mu še ljubezen daj,

meni pa, da bi cekine
mesto verzov si koval,
da me vsa ta žalost mine,
drugo ljubico dobim!

DAMJAN:

SMREKARJEV ANDREJC.

Cunjasti oblaki so viseli nad zemljo. Dež se je vsipal po dolini v gostih črtah, vse je bilo otožno in zavito v polumrak. Zapihal je veter, in za hip so se razčesnili oblaki in zelene ravnine so se potapljale v megleni daljavi. Trava je bila rosna; mokra in razrita cesta se je izgubljala onkraj hriba. In zopet se je zatemnilo, veter je zabril, dež se je vsul in prasn timer Andrejcu preko obraza. Počasi je stopal po poti; upehan je bil, sedel je na kamen in si podprl glavo z rokama.

„Dolga je še pot do hiše; da bi bil že doma . . . No, počasi že pridem. Naprej brez prenehanja!“

Tako je govoril potihoma Andrejc, sedeč truden na mokrem kamenu. Glasno je zaklel, da je odmevalo daleč po dolini v temno noč. Mežikujoč je pogledoval v daljavo, ki se je izgubljala v mraku. Hudo bi zaihtel, šel bi bogvekam, da bi ga nihče več ne videl, a noge so bile trudne in težke; znoj mu je tekel po čelu, a ni tega niti opazil.

„Do konca moram priti! Teh par korakov, ej, sam^o par korakov; kaj bi pomišljaj!“

Andrejc je vstal, uprl se je vetru in začel krepko stopati po razdrti cesti, da bi prišel hitro preko hriba, da bi ga ne vjela tema. Noga se mu je zadela ob kamen, opotekel se je in padel na tla.

„Kakšna je ta cesta?“ zagodrnja Andrejc. „Preje je bila lepša, nič kamenja ni bilo, lažje sem hodil, ko sem šel k Štefanu v krčmo! A sedaj? To so ljudje . . . prokleti. . . . Nič se ne zmenijo. . . . Šel bodem, nihče me ne bode videl več, ne stari, ne Fanči! Nikdar več. . . . In stari . . . samo denar, o, potem že grem . . . Da bi že poginil!“

Megleno in pijano so gledale Andrejcov e oči. Mraz mu je bilo, domača izba pa je bila tako topla. Mehka zadovoljnost izpreleti človeka, čo se ozre proti oknu, proti svojem domu. V gozdu pa so šumele bukve v močnem vetru in se priklanjale. . . .

„Da bi bila boljša cesta!“ je vzkliknil zopet Andrejc, „samo kamenje. Ali je to za ljudi? Ali naj bi ljudje hodili po taki grapi? Še za živino ni. O, seveda, gospode ni tukaj, tiste oblizane gospode. Ej, če bi bilo tukaj par tistih mastnih ljudi!

O, potem, hitro bi jo popravili. . . . Seveda . . . še posuli bi jo, da bi se lahko vozili v lepih nedeljskih popoldnevih. Samo Bogu bi čas kradli. Tako pa: popravljal pot, če hočeš hoditi po njej; poberi kamenje, da se ne izpodtakneš; posuj cesto, da boš lahko vozil po njej! Potem bi se pa pripeljala mimo kočija, in prašal bi notri sedečo gospodo, kam nameravajo? Kratko bi se mi odgovorilo: Prodali ti bomo pesestvo; lenaril si in zapravljaj, ne zaslužiš družega! — O, da, tako bi se zgodilo. In čemu bi potem delal? To bi bilo plačilo za trud na tem krivičnem svetu! In še tisoče je za menoj takih, ki hodijo po tako krivičnih potih kakor jaz, drugi se nam pa smejo, ker nas tirajo pod cesto. In ustavljati se ne moremo; poglej na desno ali na levo, že se ti zalučji v obraz, da si nekrščanski človek.“

Glava mu je omahnila v stran. Zasklelo ga je, zravnal se je, iztegnil roke ter nagnil glavo nazaj. Težko mu je bilo ležati na kamenju, nič več ni videl pred seboj, sama megla, sama tema, brezkončna tema. . . .

„Dalje! Zakaj posedam tukaj okoli? Zopet bo godrnjal stari. Moram domov! O, kje, bogvekje tamkaj je hiša, kjer leži moj stari. Kmalu bode šel!

Vroč mu je v glavi in kri mu je pritekla po pijanem obrazu. . .

„Kakor berač se potikam povsod, kakor vagabund, ki nima prostora, kamor bi se vlegel. — Prokleti, zopet mi bode dajal nauke in nasvete. — He, kaj nauki! Nič mi niso mar. Ne bode dolgo tako. Ves denar moram dobiti in potem zaživim. Ne bom se več potikal po takih grapah; prešerno bom lahko stopal po svojih travnikih, Štefanu pa izplačan dolgove in potem sem prost. Nihče mi ne more ukazovati! Polje mi bode rodilo, lepo domače polje, živine bode poln hlev in zjutraj zgodaj, ko bom vstal ter se ozrl po svojem bogastvu, tedaj bode sijalo solnce. Travniki in polja, vse bode bleščalo v solnčnem svitu. Jaz pa bom prijel za plug in pognal bom vole po njivi, v brazde bom sejal in žetev bode velika. Tukaj ostanem in Fanči zmenoj, ne grem v tujino. Vsi bodo gledali za menoj češ: Glejte ga mogočnega! — Ej, pozno je že. . .“

Potisnil je klobuk nazaj ter pričel počasi korakati. Cesta pa je bila še dolga, nikjer ni bilo konca, kakor bi mu nalašč kedo daljšal pot, katero je nameril. Andreje je stopal v polusanjah vedno naprej proti svojem domu. Opotekal se je, kakor bi mu nalašč kljubovalo kamenje na cesti, kakor bi ga nalašč ustavljalo na tej težki in trudapolni poti.

Andrej se je tresel od mraza. Studilo se mu je vse; zaželel si je denarja in potem bi bil zadovoljen. Zgodilo se je pa, da je prišla mimo Hanca. Ozrla se je plaho na Andreja, ki je tiščal modri robec na čelu in počasi korakal, da bi se zopet ne izpodtaknil. Dež je ulil mrzel jesenski dež in Andrej je pričel proklinjati.

„Kaj kolneš, Andrej?“ je vprašala Hanca bojzljivo.

„Ej, kolnem, kaj hočem,“ je zavrnil Andrejč osorno. „Pusti me, domov grem; stari leži . . . umira . . . Denar dobim. Ljudje se selijo iz tega sveta, padajo v grobove kakor listje z dreves. Z Bogom Fanči!“

„Ves bodeš moker, dežnika nimaš. Daj, da te spremim do vrat, vedno bolj dežuje.“

„Pojdi Hanca, pojdi! Sam grem domov.“ Osorno ji je odgovarjal, česar Fanči ni bila vajena. Cepnil je z nogo, nekaj zamrmral in šel dalje. Fanči pa je odšla brez ugovora. le včasi se je ozrla nazaj na pijanega Andrejčca, ki je prišel peti, nemeneč se za svojega bolnega očeta. Govoril je zopet sam s seboj natihoma in zopet glasneje.

Prišel je že prav blizu hiše; dozdevalo se mu je, da je v hiši bolj svetla luč, nego običajno.

„Dolgo ne more biti; svetleje gori leščerba, gotovo ni več med živimi. Dobil bom denar . . . In potem, če bi se postavil pred vse ljudi: nihče bi mi ne mogel reči žal besede, izbrisane bi bile vse dosedanje napake. —

Odprl je v hišo. Vrata so zaškripala in zatohel vzduh je hušknil iz izbe. Stari Smrekar, ki je ležal mirno na trdi slami pri peči, se je obrnil z zaničevanjem v stran in ni se zmenil za Andrejčca, ki se je opotekel po izbi.

„Krivici bodeš podlezel“, si je mislil natihoma stari Smrekar; „razjedli ti bodo do pest zemlje, katero bodeš dobil v roke in pognali te bodo po svetu, da se boš klatil okoli kakor deseti brat. Ne boš imel prostora, kamor bi položil glavo, kadar boš upehan in truden. Izprevidel bodeš, kako slabo si delal in takrat bodeš tudi uvidel, kaj je tvoj delež . . . Lakota, stud in nepokoj, to so zadnji tovariši takih ljudi.“

Andrejč pa se je naslonil na okno in zadremal. Sanjal je o bogastou, ki ga je prejel; videl je, kako so nesli očeta v mrtvašnico; videl je, kako je jokala Fanči, kako je vzel grobar vrvi, zvezal rakev in izpustili so jo v jamo. Kamenje je zaropotalo, ljudje pa so se gnetli, kedo naj preje poškrabi starega Smrekarja. Hitro so se razšli, le dekla je ostala sama, zasadila je majhen kolec v grob, da bi ga drugikrat ložje našla. — Tako je sanjal Andrejč dolgo, nenavadno dolgo . . .

Zbudil se je pred polnočjo. Gledal je z izbuljenimi očmi po mračni sobi. Gledal je še v sanjah po hiši, po svojem bogastvu; čutil se je nekako zadovoljnega. Že se je odpiralo pred njim veliko, lepo življenje. Zrl je vanj kakor z velikega hriba v svežem jutru, ko vstaja solnce in prične razlivati svetlordeče žarke po zemlji. V daljavo je peljala široka, bela cesta, ob straneh cvetoča polja, le daleč tam je bilo videti veliko gomilo in na njej velik križ. „Hitro kakor senca zletim tja in pokrije me gomila“, je izdahnil brezbrizno Andrejč.

Enajstkrat je vdarilo kladivo. Vedno manj je svetila leščerba na peči; strop je bil ves okajen, groza in bojazen ste na-

polnjevali nizko izbo. Počasi se je premikal kazalec na uri, vse je bilo пусто in otožno.

„Ej, denar moram dobiti, čakal ne bom več dolgo. Precej grem k Štefanu v gostilno in dam mu, kar mu gre.“

Polglasno je govoril Andrejc, a oče se ni zmenil zanj, v zid je bil obrnjen in tako je ležal ves čas nepremično.

Zunaj je bila tema. Megla je stala v dolini. Andrejc je gledal skozi okno v temo in tik pred njegovimi očmi se je izgubljala cesta v nočne sanje. Onstran ceste, tam daleč pa je brlela luč v krčmi; vrbe so se klanjale k potoku in si trepetaje šepetale.

Ozrl se je na očeta. Okoli leščerbe pa je frfotala večša in zopet se je skrila v temi za obrazom. Andrejc pa se je sklonil, šel k peči in čakal. Udaril je večšo, katera je padla očetu pred obraz. Nagnil se je k zidu in videl, da so oči že zaprte. Vse je bilo tiho: stari Smekar se ni več ganil. Nihče več ni opominjal Andrejca, nič več ni izpregovoril besede. — Andrejc se je stresel. Posvetil je z leščerbo niže in videl suhi in sivi obraz, kuštrave lase, usta so bila široko odprta, žile pa zabrekle. Kraj oči se je grbila koža v ojstre gube, znamenja trudnih let so bila vtisnjena na njegovem obrazu . . . Andrejc je vse to videl . . . Pogreb ga je skrbel. Šel je zopet k oknu. Govoril je natihoma; njegov glas pa je bil kripav in tresoč. Pozabil je na vse okoli sebe, mislil ni ničesar, samo nekaj težkega je čutil, ki ga je pritiskalo od vseh strani. Tako je stremel enakomerno skozi okno premišljujoč, kako bi se odkrižal dela, ki ga čaka.

„Vse tako tiho kakor bi me bilo strah. Tako črno drevje, skoro bi si ne upal pogledati na cesto. Ali je vse res, ali se mi sanja? Oče je umrl . . . ? Da k župniku grem; takoj mu naznam vse — pred polnočjo je umrl. Sedaj . . . ej, ej, dva dni toliko skrbi!“

Šel je k peči, poiskal ključ od skrinje ter jo odprl in vzel ven denar. Spravil ga je varno in se namenil v krčmo k Štefanu. Škripaje so se odprla vrata in kuštrava glava je pogledala v izbo. Andrejc pa se je naslonil na peč in gledal nemo v zid.

Kaj pa delaš Andrejc tu pri peči, pri očetu? Pusti ga v miru. Ti mu gotovo ne pomagaš. Kakor mu je usojeno, tako bode!“ je vzdihnila dekla.

„Ej, kaj mi mar,“ je zavrnil malomarno Andrejc, „mu je že usojeno.“

„Roki pravice se ne bomo ustavljali! Preslabi smo!“

„Nič mi ni za življenje!“ je zavrnil poljezno Andrejc. „ne izplača se živeti, to sem že mnogokrat dejal!“

„Malo kave mu skuham,“ pravi dekla.

„Saj je mrtev!“

„Sveti križ božji! Brž po blagoslovljeno vodo in po križ! Luč tudi malo popravi!“

„Ne izpregovori več besede. Leži kakor prej z glavo navzdol.“

Dekla je šla, prinesla križ, blagoslovljeno vodo in malo

slame, da jo je dela staremu Lazarju pod glavo. Andrejc pa se je zopet oblekel, da bi šel.

„Pa ti ostani toliko časa v hiši dokler ne pridem,“ je dejal in odšel. — Vsa dolina je bila v temi, tupatam je švignila senca mimo Andrejca in mrzel veter je pihal oestro, on pa si je potisnil klobuk na oči ter se še bolj zavil v suktnjo. Ni se še dosti naspal, njegove oči so bile še pijane, noge so bile okorne in cesta mu je zopet kljubovala kakor prej. V dalji je svetila skozi okno gostilne slaba luč, mimo pa je švignilo nekaj kakor senca hitro. Andrejc se je stresel in še bolj pospešil svoje korake.

„Spomini . . .“ je dejal strahoma. Ni pogledal ne na desno ne na levo, hitel je hitro dalje in prišel slednjič upehan do krčme. Odprl je plaho duri in pri tem ga je sunil nekdo s komolcem, ko je plesal. Andrejc pa se je nasmehnil.

„No, kako, kako, Andrejc?“ ga je vprašal Štefan.

„Ej, bode že boljše. Ljudje prihajajo na svet kakor kobilice in gredo zopet nadložni kakor so prišli. Umirajo povsodi: na slami, na gnojiščih in bogveje. Mislim, da bo že boljše. Sicer pa . . . kaj bi govoril!“ Štefan se je obrnil v stran, ni ga več poslušal in Andrejc je govoril sam zase.

Stala je navidezno pred njim lepa bodočnost, čutil se je enakega bogatašem. Okrenil se je in zagledal fanta s harmoniko na peči.

„Na, fant krono, in zagodi še eno, da ne boš dremal!“ In Fant je zagodel. Andrejc pa je plesal z Štefanovo Fanči. Nič več se ni čutil siromaka, kakor nekoč. Krepkega se je čutil, kakor drugi fantje. „Malo časa še,“ si je mislil, „in mogoče, da vzamem tudi jaz konec na gnili slami ali na gnojišču . . .“ Fanči pa je sijala radost na licu, njene misli so hodile danes nenavajena pota. Z blaženim smehljajem je mislila nazaj na svoje davno življenje, na trenutek pijane sreče, na dolge noči in tarnajoče dneve — —

*
*
*

Tri dni je popival Andrejc pri Štefanu in drugod. Očeta so mu bili pokopali, da sam ni vedel kedaj. V pijanosti mu je potekal čas; slednjič pa se je vendar odpravil proti domu. Na poti je srečal Vlahe, ki so piskali na mehove in vsakemu je dal desetico. Nasproti pa mu pride Pivkov Anže in mu pove, da so mu očeta že pokopali in da mu bodo prodali. Ali Andrejcove oči so bile zmedene in ni ga poznal. Prišel je v vas in zavil na pokopališče, da bi poiskal očetov grob. Bilo je že mračno proti večeru. Dolgo je taval okoli a hotel je zopet kreniti proti domu.

Prišel je do velikega križa. Lestva je bila postavljena na njem in segala skoro do vrha. Andrejc se je skobacal z napotrom do vrha, skoro nevede, kje se nahaja. Vzel je iz žepa vrv in se privezal okoli vratu za križ . . .

Na eni strani je visel Kristus, na drugi strani pa je obvisel Smrekarjev Andrej . . . Tudi on se je vrnil v zemljo nadložen, kakor je prišel. Svetila pa mu je luč, ki je gorela pred Kristom . . .

Drugi dan pa je povedal Pivkov Anže, da ga je videl višeti na križu: oči je imel izbuljene v nebo, jezik pa je kazal na zemljo . . .

„Kar je iskal, je tudi našel,“ je rekel malomarno Anže, pljunil na tla in odšel . . .

FRAN BOLKA:

SPOMINSKI LISTI.

1. GOSPODIČNI MINKI KMET.

Zamislim se v poljano, ko jo mrak deli od solnca; kadar nežno cvetje potaplja v sladko tiho se objetje, oči zakrijem, pridržim korak.

In glej, iz dalje, zazibane v mir, se sence približujejo počasi in ostane šum in šepet se oglasi, ki vabi me v življenja sladki tir.

A jaz nemočen in ostavljen sam ne upam na življenja težka pota, ne vem kaj je resnica, kje je zmeta . . . Premišljujoč poljubljam zemljo tam.

Kjer veličastnosti nebo roti . . . In moje srce vse boječe čaka in duša moja vsa nemirna plaka ter pričakuje prebujenja dni.

2. GOSPODIČNI ANGELI KERU.

Zakaj zardevaš gozd prostrani?
Kaj te je mar jeseni sram?
Kaj se ti toži po drugovih odbeglih, da ostal si sam?

Ah, vem zakaj temno zardevaš:
odšel je drug — zelenja kras,
odšle družice tvoje — ptice,
napočil je jesenski čas!

Pozabi žalost, šumi kakor
šumel si ob poletju kdaj;
in ko se solnce zopet vrne
objame te kot nekedaj . . .

3. GOSPODIČNI MILKI KERU.

Zopet pojem, zopet vstvarjam,
 čudeži se zdaj gode:
 svobodno se razgovarjam,
 prosto bije mi srce.

Roke silijo v objetje
 in življenje vre na dan:
 sanje so mladosti cvetje,
 a življenje je lep san.

4. GOSPODIČNI TILI RESCH.

Ko sem pesmi pisal,
 kdo je z mamó sanjal?
 To si bila ti! —
 Kadar sem ljubezen risal,
 kdo se k meni je naslanjal?
 Sama ti! —

EPILOG.

Dekle mladó je še preradodarno,
 če žarkom luninim svoj čar odkrije.

Šekspir: Hamlet.

ANDREJ BUDAL:

PO BLIŽNJICI.

„Eh da, takrat . . .“
 Kje je že to! Morda se je zgodilo pred sto leti, pred tisoč morda, ali pa tudi nikoli. A živi v zpomenu sladko in svetlo in kadarkoli gre po bližnjici, ji poje in poje vso pot celo doli do vasi, še naprej po vasi jo spremlja in ji brni na uho vse tje do praga revne kočice. Zato hodi rada po bližnjici. Če le more, jo ubere po shojeni stezi, ki se vpenja med prisojnimi, položnimi griči vse višje in višje do velike ceste.

Ne, navkreber že ne more več. Leta sedijo na plečih in ji ne puste, starost se zapleta med korake in jim ne da naprej. Ampak navzdol, navzdol se še vleče počasi, silno počasi, da se komaj premika. Namenoma leze tako, da poje steza delj časa v srce in ga napolni z radostjo do vrha.

Tudi danes je krenila z velike ceste po bližnjici. Prvi hip je postala na vrhu in ni vedela, kako bi. Včeraj je deževalo,

zgodí se, da se jí zdrsne na opolzki stezi, da pade in povalja svojo veliko sivo ruto in ruta dobi velike rujave lise. Topla pomlad je dihala v dobravi, ona pa je nosila še vedno svojo ruto. Pomlad ne diha za starost in kjer ni krvi, tam tudi gorkote ni — in tako je nosila svojo ruto. Ne bi je rada povaljala in bolelo bi jo neizmerno, ko bi zagledala umazane lise na njej. Zato je pomišljala in ni vedela, ali bi stopila, ali bi se vrnila na veliko cesto. Toda le za hipec, za sekundo samo. Tisti trenotek je začela steza peti, glasno kakor iz polnega srca in je zaglušila popolnoma pomisleke, ki so se oglašali v duši. Sama se je zganila noga, korak je stopil in ni maral čakati povelja.

Popravila si je ruto in je zatikala palico predse v mehko prst, da bi nešla prehitro, da bi ne preslišala nobenega zvoka, nobenega izmed nebeško milih akordov.

In steza je pela:

— Saj še pomniš! Tam izza hrasta je planil in vas je hotel ostrašiti. Skril se je za starodavno deblo in je čakal, da pridete mimo, in ko ste prišle, je zamahnil s sekiro proti vam in se je zasmejál.

„Tinka“, je zaklical, „se bova kaj pomenila, Tinka. Ve druge pojte naprej, vas že dohiti.“

„Pojdi z nami. Povej, da bodo slišale vse, saj so moje prijateljice,“ si mu odgovorila in si se ozrla na njegovo krepko postavo z glasnim, zvonkim smehom. Bila si jako razigrana. Vse štiri ste bile razposajene in lica so vam gorela kakor na plesu. Kadarkoli ste se vračale iz gozda, ste bile vedno tako razposajene. Sevč: polno čutaro v gozd, prazno iz gozda in potem mlada kri — to naredi! Moški so šli z visoko naloženim vozom okoli po cesarski cesti, ve pa same po bližnjici, glasne in vesele.

„Vem, a nočem. Drugikrat. Danes povem samo tebi.“

Ulovil te je za roko in te je potegnil nazaj.

„Le pojte, le; prideva takoj za vami!“

Ti se nisi mnogo branila, samo na videz, v duši pa ti je bilo tako prijetno, tako mehka se ti je zdeła njegova žuljava roka, bolj od materine.

Tovarišice so se smejale in so šle naprej, vidva kakih sto korakov za njimi.

„Mate, pusti me, Mate, moram brž domov. Kaj porečejo doma,“ si prosila. On pa je vedel, kaj si rekla, razumel te je do pičice. Kako bi te ne, ko si se smejala tako glasno in si mu gledala tako drzno v njegove svetle oči, tako izzivajoče.

„Jej, tičica, kako znaš! No saj greva proti domu, greva. Daj mi roko!“

„Ne, Mate, lej, družice se ozirajo, se mi bodo smejale.“

„Pa naj se smejejo, Tinka; daj mi roko!“

Tako sta se pričkala. Umikala si mu roko, samo da ti jo je lovil. Prijetna borba, kajne?

Gozd je ostal za vama, hrasti in akacije, in na obe strani se je zgrnilo zeleno polje. Ti nisi niti opazila in tudi Mate ni opazil. Kakor golobček in golobica sta čevrjala doli po stezi in se nista zmenila ne za gozd ne za polje. Vajin smeh je odmeval po bregu, kakor da se vozi po stezi bogata kočija s kraguljčki — pa sta bila vidva. Ti si se smejala drobno, srebrno, kakor bi vdarjal na citre, on te je spremljal s polnim, nizkim glasom.

Prejel te je pod pazduho in tako sta skakljala v dolino.

„Kaj me tako stiskaš,“ si ga karala. On pa je vedel, kako misliš, in te je stiskal še bolj. Kmalu ti je del roko tudi okoli pasu. Odrivala si jo res, a nisi imela resne volje. Čemu tudi, kajne, Tinka, čemu, ko je tako prijetno sloneti ob njegovih močnih prsih, dotikati se s svojimi njegove pisane srajce, poslušati za pasom žametno pošumevanje njegovega rokava — čemu?

Ljudje so se začudenj vzravnavali po poljih.

„Glejte! To vam je dvojica!“ so si klicali od njive do njive in so se smejali visoko vzravnani. Toda vama ni bilo do ljudij, ni vama bilo do njihovih vzklikov. Imela sta svojo srečo, drugo vama ni bilo na mari.

Prav doli do konca steze te je spremljal, do vasi.

„Adijo, Tinka!“

Kako je znal reči, samo kako je znal! Tudi drugi fantje so te klicali Tinka, a tako kakor on ni znal nobeden, nobeden. Dragica, srček, ljubica — vse se je skrivalo v njegovi „Tinki,“ vse, kar si more mlado srce poželeli sladkega, tako je znal. —

Steza je pelá.

Tako poje vsakikrat in zato hodi tako rada po njej, zato hodi tako počasi. Morda ne bo hodila več dolgo. Saj tisto se je godilo že davno, davno, da skoro več ne pomni, ali so bile sanje, ali je bila resnica. Toda steza poje; torej mora biti resnica. Kako bi pela sicer, kako bi pela, če ni doživela nikoli, kako bi pripovedovala o sreči, ki je ni videla? O še bi hodila po bližnjici še, pa čuti, da ne bo več dolgo. Morda pojde še kdaj, morda ne pojde. Dozdeva se ji tako, ker poje steza vsakikrat mileje, vsakikrat bolj k srcu, k duši, menda za slovo. In ona stopa vsakikrat bolj počasi, ker take pesmi ni nikjer kakor tam na stezi. Že sto in stokrat jo je slišala in vedno se ji zdi kakor nova, vedno kakor da jo posluša vprvo. Zato hodi rada po bližnjici in celo smrt — čujte — celo smrt, si želi, da bi jo srečala tam, tako le sredi pesmi, kjer ji je del roko okoli pasu, tam —

G. KORITNIK.

DVAJSETI SEPTEMBER.

Tulijo ulice, trga se krik
množice v ognju in krvi —
za domovino, za narod svoj
vsak hoče, da bode prvi...

Odtrgal se je s stoletnih verig
razdraženi stari lev,
kot ljuti orkan v domovini brezcest
vali svojo jezo in gnev.

A v carskem špalirju sred car-
skih čet
poganja sovraštva cvet,
kot volk na krotko jagnje preži
tam brušeni bajunet...

O bratje, nikdar pozabiti to,
kdo naše je rezal meso,
nikar pozabiti Velikega dne
obžarjenega s krojo!

Za hrbtom, skrivaj se borite vi,
mi gremo odkrito čez plan —
Pravica je z nami in prapor njen
krvavi Dvajseti dan!

SMEŠNICE.

Novi vir.

A.: „Poglej — ko bova midva
takega slugo mela — —“

B.: „Bodèva si vsaj lahko od
njega kaj izposodila.“

Gre, ne gre?

Mati: „Ivanka, poglej v salon
če ura gre.“

Mala Ivanka čez malo časa:
„Ne mamica, ura popolnoma mirno
stoji, le njen rep se vedno pre-
mika.“

Razpisujemo danes

četrti natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se dpošljejo najkasneje do 15. aprila. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ v PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so:

1. *Mali srajčnik v zadregi* (po sliki).
2. *Originalna vaza*.
3. Janez Trdina: *Bahovi huzarji v Iliriji* (krasno vezana knjiga).
4. *Kotorski zaliv* (slika v okvirju).
5. *Toiletna skrinjica*.
6. Rado Murnik: *Bucek v strahu* (krasno vezana knjiga).
- 7.- 8. *Posodice za kavo* (tri skudelice in krožniki s napisom: Vydrova žitna kava).

26. Uganka.

Hrica Grizold, Ruše.

Kdo ima štiri prste in palec
pa na nobenem prstu nohta?

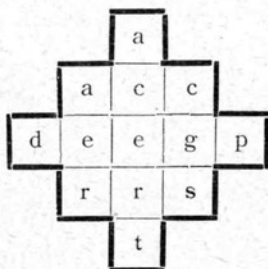
27. Besedna uganka.

Branko iz Bočne.

Vesoljstva mati, domovina,
človeštva vsega. „ona“, je;
„on“ pa imena istega —
del roke tvoje je.

28. Demant.

Ivan Kok, Potoče.

29. Sestakjalna uganka.

Valentin Zavrh, Begunje.

Sestavite iz sledečih besed
znan narodni pregovor: Bodrog,
vodi, vikar, nebo gljiva.

30. Konjiček.

Svojmir Svojmirov, Ljubljana.

bo	lov	mo	kri	mov	boš
no	mu	do	va	se	raz
je	je	še	bo	lo	je
le	sreč	uje	ce	mi	in
ve	na	ji	ni	re	sr
Kdaj		šit	dja		kaj

31. Šaljiva vprašanje.

Srečko Ogrizek, Sp. Šiška.

Kateri človek je dvakrat umrl?

32. Tajinstveni napis.

Vekoslav Burja, Ljubljana.

Prav dobra nivid ove!

33. Zemljepisna uganka.

Vekoslav Burja v Ljubljani.

```

a a
b b
d d d e e i
i i i l m m
n n
r r

```

34. Uganka.

Vekoslav Burja, Ljubljana.

e	u	c	j	t
d	o	o	a	s
a	e	n	s	v
a	i	l	s	v
e	u	c	k	p
a	o	j	k	v
a	u	g	l	s
a	o	b	r	z
e	e	č	r	v
a	i	j	n	v
a	o	č	k	r

Po sredi navzdol naj se bere
ime slov. pisatelja.

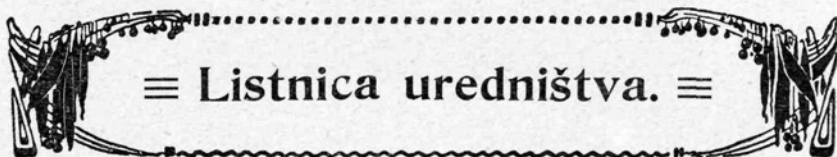
Rešitve ugank v 3. številu.

17. Deseti brat, Martin Spak. 20. Gorico. 21. Škarje. 22. Naj bogatin, naj knez se košatita tukaj na zemlji. Smrt odpihne zlato, zglodajo črvi žlahtnost. 23. Kmetovalec. 24. Čas je zlato. 25. Misel.
18. Slovenec sem, jaz ljubim očetnjave, kar čutim to povem, Slovenec sem.
gorim za njeno čast in slavo,
19. O predpust! ti čas presneti, Lepo Roziko nemškuto,
Da bi več ne prišel v drugo! Za katero rad bi dal bil
Dokaj si omožil deklic, Kri, življenje, svojo dušo,
In med njimi mojo ljubco, Da si njo mi ti omožil
Mlado deklico nezvesto Oh! to je največje hudo!

Dobitki drugega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

1. *Strasten čitatelj časopisov* (orig. slika): Marija Finžgar, sopr. trgovca, Breznica, p. Žirovnica.
2. A. Aškerc: *Zlatorog*: Ana Miselj, sopr. dacarja v Mengšu.
3. Orig. slika: *Gozdna partija*: Franc Antolič, trgovec, Sv. Tomaž pri Ormožu.
4. *Dekorativen kip*: Franc Dacar, c. kr. pismonoša, Glince št. 68 p. Vič.
5. Janko Kersnik: *Zbrani spisi*: Radovan Stubelj, sin trgovca, Šmarje pri Ajdovščini.
6. *Majol. košarica za cvetljice*: Nežika Grimšičar, šivilja, Radovljica.
7. *Posodice za kavo*: Ivan Kavčič, želez. čuvaj, Draga pri Borštu.
8. *Posodice za kavo*: Jera Benčina, Viševk, p. Staritrj pri Rakeku.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Ilica 20.

Grozdanov, Zdravko, Rado Nevin, Svitozor, Bobčev, Jože, Sinko Dvorov, Orin, Janko, Poljski, Zdravko, Planinski orel: Ničesar sprejeto!

VSEBINA: R. ROMANOV: Večer. — JOSIP MARKOVIC: Z mojega pota. — KORITNIK: V kraju samotnem. — Mati. Slika iz vasi. — FRANO LESKOVAR: Konec. — AVG. STRNIŠA: Taka je. — ROMAN ROMANOV: Mihaela. — ŠTEFAN POLJANEC: Na njen poročni dan. — DAMJAN: Smrekarjev Andrejc. — FRAN BOLKA: Spominski listi. — ANDREJ BUDAL: Po bližnjici. — G. KORITNIK: Dvajseti september. — Smešnice. — Uganke.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.

Tisk firme Binko in Zika v Pragi II., Vodičkova 22.

Priznanja o Vydrovi otroški moki.

Anton Gabere, učitelj Žetale: Vaši tovarni ostanem zvest odjemalec in skrb nas vseh mora biti, da opozorimo slehernega na „Vaše hranilne izdelke“. Juhne konzerve, žitna kava, posebno pa otroška moka nas je nad vse pričakovanje zadovoljila. Slednja nadkriljuje Nestlejevo moko in naša Anica jo tudi rajši uživa kod ono.

Marija Lapajne, Idrija 461: Ker povsod slišim Vašo otroško moko hvaliti, prosim, da jo pošljete tudi meni.

Jernej Mal, mesar, Vače: Prosim, pošljite mi takoj 1 kg. Vaše izvrstne otroške moke.

Franc Levstik, posestnik, Travnik 7.: Vaša otroška moka izvrstno deluje, in zamorem jo priporočati vsakomur.

Fran Černy, posestnik, Malá Retová na Češkem: Vaša otroška moka se je pri naši Marici izvrstno izkazala, zato prosim, da mi je nemudoma zopet pošljete 3 kg.

Vincenc Jokl, mlinar, Křečkovice: Prosim, da mi z obratno pošto pošljete 8 kg. Vaše otroške moke. Otrok ni bil dojen, temveč le umetno hranjen. V starosti dveh mesecev se mu je začela dajati Vaša otroška moka, v 4 tednih si je pridobil na teži 1 kg. 8 dkg. Vaša otroška moka je ena izmed najboljših.

Jan Maier, postajenačelnik, Draga na Primorskem: Vaša otroška moka nam resnično izkazuje izbornu službo. Predno nam je zadnja pošiljatev prišla, smo mislili, da naš sinček od glada zboli, ker ni hotel nič drugega uživati.

Fran. Napravnik, čevljar, Č. Budějovice: Naša Ljudmilka uživa skoraj celih 6 mesecev Vašo otroško moko in veselje je na njo pogledat. Moka ji znamenito prospava in zamorem jo vsakomur najtopleje priporočati.

Jos. Prochazka, vratnik pivovarne v Zagrebu: Blagovolite mi obratno poslati 1 kg. Vaše otroške moke. Vzorek se je izkazal kot izvrsten ter upam, da bode tudi nadalje prospevala.

Ana Šukova, sopr. poštnega oficijala, Prostějov na Češkem: Šele tretji teden hranim svojega malega Jaroslava z Vašo otroško moko in že se nasledki na njem poznajo. Očividno se redi in tudi barvo ima zdravejšo.

Ana Šindelařova, babica, Kralj. Gradec: Vašo izborno otroško moko, katere vspehi so izvrstni, priporočam vsem družinam.

Henrik Štele, c. kr. rač. podčastnik, Most na Češkem: Ker Vaša otroška moka mojemu sinčku izborno prospjev a prosim, da mi je zopet pošljete 3 kg.

Jos. Beyer, prodajalec naše otroške moke v Polici na Češkem: Dovoljujem si Vam poslati sliko deklice, hranjene z Vašo otroško moko. Je to hčerk a mojega bratranca kateri je kupil pri meni prvi zavitek Vydrove otroške moke, ter je še sedaj stalni in dobri odjemalec. Deklica Marica. je stara 10 mesecev in ima že 8 zobkov. Kakor je iz slike razvidno, ji Vaša otroška moka gotovo izborno prospjeva. Vsak, kdor si pri meni Vašo otroško moko kupi jo hvali, ker jo otroci radi uživajo.

Vaclav Čapek, trgovec, Bělošice na Češkem: Ker Vaša otroška moka izborno prospjeva, prosim, da mi je zopet pošljete 3 kg.

Fran. Tyrer, pismonoša, Mšeno na Češkem: Naša Mařenka je spotrebovala 18 škatlic Nestlejeve moke prej, predno smo ji začeli dajati Vašo, priznati pa moram, da je Vaša prvo prekosila; prospjeva izborno, ter zamorem Vaš izdelek priporočiti vsakemu.

Bedřich Hořava, nadučitelj, Ripechy na Češkem: Vaša otroška moka se je izkazala kot izvrstna ter jo najtopleje priporočam.

Marija Novakova, šivilja, Koryčany na Č.: Pošljite mi zopet 1 kg. Vaše otroške moke. Naši Mařenki izvrstno prepeva.

Henrik Slaviček, učitelj, Sudějov na Č.: Blagovolite mi zopet poslati 1 kg. Vaše otroške moke, in to kar najprej mogoče, kajti brez nje bi naša mala Anica ne bila dolgo mirna. Jako ji diši, da ji tudi prospjeva, se vidi na nji.

Rudolf Horak, stavbni mojster, Jičina na Č.: Pošljite mi z obratno pošto 3 kg Vaše otroške moke, kajti poskus se je obnesel izborno. Naši Boženi diši ter ji tudi izvrstno prospjeva.

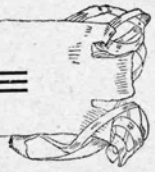
Hugon Štrabergr, učitelj, Novas p. Protivin na Češkem: Pošljite mi 3 kg Vaše otroške moke. Poskus se je izkazal izvrstno.

Ružena Volkova, sopr. nadučiteljja, Semtež na Českem: Vaša otroška moka našemu malemu izborno prospjeva, uživa jo jako rad. Pošljite mi je zopet 2 kg.

Berthold Bittner, paznik, Marianske Hory na Moravskem: Izražam zahvalo za poslano otroško moko, katera stori otroka močnega in zdravega. Zato sedaj naročujem zopet.

≡ OZNAJILA. ≡

Tej številki „Domačega Prijatelja“ ni priložena naročilna dopisnica. To radi premembe. Slavni uradi zahtevajo za to denar. V tem oziru se radi izognemo. Do pravične mere naj si bode, toda tu se predpisi naravnost križajo. Blagovolite porabiti prejšno naročilno dopisnico, kakoršnokoli, ali pa navadno dopisnico. Vse z veseljem sprejmemo in gotovo dobro izvršimo.

Prosimo, frankirajte zadostno naročilne dopisnice in pisma. Neverjetno mnogo morame plačati kazni, ker nam gospod naročnik prilepi še staro znamko, ali na dopisnico razun svojega naslova še kaj pripiše ter prilepi namesto 5vinarske znamke le 3 vinarso, ali pa dopisnico in pisem sploh ne frankira. (Nefrankirana pisma ne sprejmemo) i t. d. Morebiti se celo jezi, ako pošiljatvi priložimo opozoritev, da smo morali plačati nepotrebno poštinsko kazen, toda ne vemo si že pomagati. Ako bi dali denar za kakšen dober namen, kaj bi se vse zgodilo! Toda tako — eraru, za nič in nič. Nimate pomisleka, kako so predpisi ničevni. Ko je prišel ukaz o novih jubilejnih znamkah, se je začel takoj kaznovati ako je bila prilepljena še stara znamka. Na mnogih poštah natiskali so še na staro znamko pečatilo, da so jo zničili, akoravno bi mi po plačani kazni mogli staro znamko odlepiti, ter jo zamenjati ali pa bi morali dobiti denar nazaj. Verujete, da še za čiste, nepotisnjene nismo ničesar dobili? Na našo pritožbo zahtevalo je poštno ravnateljstvo, po njem tudi ministerstvo na dokaz znamke i z našimi naročilnimi listki. In tej oblasti plačamo vsak dan netoliko kron po nepotrebem. Zatoraj Vas prosimo: frankirajte svoje dopise in naročila. Na vsaki dopisnici je navodilo. Ako napišete le datum in svoj popolni naslov, zadostuje 3 vinarso znamka ako pa kaj pripišete, dasi le tudi edino besedico, prilepite 5 vinarso znamko. Na pismo 10 vin, do 20 gr. teže. To je n. p. ena pola navadnega dopisnega papirja z kovertu. Ne lepote več starih znamk!

Pripravno ≡ ≡ steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. A gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno: **2 K 20 v**, zabojček 48 v, poštino pa tu plačamo in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

VYDROVE JUHNE KONZERVE

==== v novi napravi. ====

Svoje juhne konzerve zavijali smo dosedaj po teži, nikoli ne po porcijah. Sedaj smo to obrnili. Priredili smo zamotanje tako, da izda vsaka juhna konzerva 1 krožnik juhe. Pri tem je juha še redka ne izgleda vabljivo, in izgublja tudi na okusu. Temu smo odpomogli. Izdelovali bodemo konzerve 30 gram-ske, tako, da izda jedna polni krožnik jako dobre juhe.

Vse dodanes izdelane juhne konzerve, kakor tudi v najnovejši dobi izdane tako imenovane kocke imajo to napako, da ne izdajo polni krožnik juhe, ampak le pol. Pri tem je juha še redka ne izgleda vabljivo, in izgublja tudi na okusu. Temu smo odpomogli. Izdelovali bodemo konzerve 30 gram-ske, tako, da izda jedna polni krožnik jako dobre juhe.

Zavitek je iz kartona, obsega 25 kosov konzerv vseh vrst po 6 vin ter stane **1 K 50 v.**

Od starih gg. odjemalcev gotovo prejmemo pohvalo, novim pa priporo-čamo poskusiti. Pohvalijo tudi.

Cenik naših izdelkov.

- Vydrova žitna kava**
poslana posebej v platnenih
vrečicah poštne prosta 5 kg K 4'50
- Otroška moka** 1 kg. 2'40
- Juhne konzerve** (gra-
hova, gobova, lečna, riževa
in rezančna); škatlja 25
juh 1'50
- Juhni pridatek** 1 stekle-
nica 1/2 kg 3'—
- Šumeči bonboni** „Ambo“
in tudi s „sidrom“ škatlja
50 kmd. 2'—
- Malinovi grog** 2'—
- Oblati „Dessert delicat“**
zavitek s 50 kmd. 3'—
„ „Destin“ zav. s 50 kmd. 2'—
- Masleni oblati** zavitek
s 25 kmd. 2'—
- „Buhtin“** dišava za pecivo
v 1/4 kilogr. stekleničicah . . . 1'—
- Goščica** po francoskem i kremžkem
načinu po 1/4 kg po 80 v.
- Posiljke od K 6'— (razun kave) po-
siljamo poštne prosto.

Mesečnik za odjemalce

Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik VI.

Predplačati se ne more.

1. maja 1909.

Najkrasnejši pogled na veličastni Hradčín. Preživeli ste tu čas, ko ob solnčnem zahodu slikovita silhouetta šentvidske cerkve, obeh šentjurskih stolpov in celega Hradčína povzroča neizbrisljiv vtis? Je ta Praga krasna! Časti vredna je. Pogled od Rudolfiná. V ospredju istega kraljevá panoráma, na desno, precejšnji kos za njem ta stara Libeň, danes Praga VIII., od koder pošiljamo te preizborne „Destínke“. S čim naj Vam postrežemo? Poskusíte,

škatlja 2 K.

Mile mamice,

Vas se tiče na svet, vreden več kot zlato:

Prihranjujte svoje dojenčke namesto vsega drugega le z **V y d r o v o** otroško moko.

Kako ista svojo nalogo izvršuje, pričajo najlepše sledeča nova priznanja:

Peter Červan, Rožna dolina 165, p. Vič: Naznanjam Vam da se je otroška moka izkazala izvrstno. Našemu Stankotu tekne preizborno. Po njej tudi veliko bolje spi. Predno jo je užival, prebudil se je 5—6 krat v noči, sedaj pa spi do samega jutra. Priporočam jo vsakomur. Pošljite mi je zopet 3 kg.

Ernest Derčar, pek v Šmartnem pri Litiji: Blagovolite mi poslati zopet 1 kg. Vaše otroške moke, katera naši Anici izborno prospava.

Betty Keržan sopr. c. kr. finanč. preglednika, Podgrad: Pošljite mi kar najprej mogoče zopet 2 kg. Vaše otroške moke, katera našemu malemu izborno tekne.

Jos. Ecler, sirar, Moravičany na Češkem: Blagovolite mi z obratno pošto poslati zopet 2 kg. Vaše otroške moke, kajti otroku izvrstno prospava.

Filipa Fišerova, sopr. c. kr. profesorja Zabřeh na Češkem: Pošiljam za otroško moko. Sinu služi izvrstno. V starosti pol leta je tehtal 4 in $\frac{3}{4}$ kg. sedaj mu je pa 1 leto ter tehta že 10 kg., ker ga hranim z Vašo izvrstno otroško moko.

Josip Jas, klepar, Lazy na Češkem: Ker se je Vaša otroška moka izkazala kot izvrstna, prosim za ponovno pošiljatev 3 kg.

Ana Jirankova, nadžiteljeva vdova St. Dub, p. Český Dub: pošljite zopet 1 kg Vaše otroške moke, noji vnukinji prav dobro diši.

Václav Firt, mizar, Drahenice na Češkem: Naša Anica rada uživa otroško moko. Izborno ji prospava, ter je po njej tudi pridna. Ze v 14 dneh smo jo morali umetno hraniti,

imela je močni črevesni katar, da je celo zdravnik dvomil o ozdravljenju. Nato smo se pa spomnili na Vašo otroško moko, katera se je tudi imenitno izkazala. Katar je pojenjal, otrok je miren in dobro spi. Hvaležni smo Vam za Vaš izdelek, ter ga vsakomur najtopleje priporočamo.

Dr. Med. Edvin Kohn, Dunaj, I. Nibelungenstrasse st. 3.: Vaša otroška moka se je izkazala z dobrimi uspehi. Otroci jo jako radi uživajo, Toda ne le to, ampak tudi njena nizka cena naproti drugim podobnim izdelkom, jo stori pristopno vsem širjim vrstan.

Jos. Mert, Hodice, p. Třest na Češkem: Blagovolite mi poslati 3 kg Vaše otroško moke, katera našemu nalemu izvrstno prospeva, ter priznati moram, da nadkriljuje moko, katero je preje užival.

Jan Nachazel, delovodja, Lukavec pri Pacavu na Češkem: Vašo otroško moko zamorem priporočati kot najboljšo. Moj ^{1/2}l stari deček dobil je že čez 6 tednov po rojstvu škrlatico in predno se je znebil te, dobil je zopet močan kašel in poleg tega še bronhialni katar, tako, da sploh ni bilo upanja, da bi ta revček ozdravel. Konečno smo poskusili Vašo otroško moko, a porabili smo šele 8 zavitkov toraj niti 1 kg in dečku se znatno boljša, tako, da upamo, da zamujeno kmalu dohiti. Pošljite mi toraj zopet 2 kg.

M. Palečkova, sopr. inženirja v Pragi: Vaša otroška moka naši Jaroslavi izvrstno tekne. Dajamo ji zmešano s pšenom.

Jos. Schwarz, Dombrova v Šleziji: Vam uljudno naznanjam, da se Vaša otroška moka izvrstno izkazuje. Priporočam Vas povsod.

Jos. Schwarz, posestnik, Dobrova v Šleziji št. 264: S poslano otroško moko smo jako zadovoljni vsi, kateri smo jo poskusili. Častitamo Vam, ter stem proglašujemo javnosti, da se nobena, do sedaj uživana otroška moka nepodoba Vaši v kakovosti, in teku. Sprejmite mojo najsrčnejo zahvalo za hitro izvršitev naročila, ter bodite zagotovljen, da ne pozabim Vas v krogu svojih znanih najtopleje priporočiti.

Jan Šipek, posestnik. Ostrov, p. Uhersko na Češkem: Vaša otroška moka je izvrstna.

Katarina Štulikova, babica. Doli pri Luži na Češkem: Vaša otroška moka se je izvrstno izkazala.

Fran Tomiš, ključavničar, Rychwald v Šleziji: pošljite mi 3 kg Vaše otroške moke. Našemu malému izbornu tekne.

Vydrova otroška moka prospeva majhnim, da je veselje. Opazile ste mile mamice v prejšni številki našega lista navedeno statistiko o mrenju dojenčev. Četrtna otrok umre predno doživi eno leto. In zakaj? Največ vsled boleznih prebavnih organov, povzročano z nerednim življenjem. Napačni korak in že je smrt za petami. Toda zakaj dajati otroka v nevarnost, boleznim in mogočim neprijetnim nasledkom boleznim? Vydrova otroška moka je vsled svoje nizke cene pristopna

tudi nepremožnim družinam. Toraj iz stališča štedljivosti se ne bode ubotavljali storiti poskus. Bila bi to nezavednost, ki bi se morebiti kruto maščevala. Ako toraj že hočete darovati otroku popolno oskrbo, in dobra volja gotovo nikjer ne manjka, toraj vpeljite radi pravilne hrane to dobro, priznано Vydrovo moko. Navodilo je v vsakem zavitku. 1 kg. stane 2 K 40 vin, toraj najmanj polovico ceneje nego konkurenčni izdelki. Naša teža je netto, brez zavitkov. Komur ljubo, zamore tudi naročiti steklenico za celi kg. Stane 80 v. Pošijjamo jih namreg za kupno ceno. V steklenico se zamore nasipati vselej sveža moka.

Vsakemu zavitku je priložena tudi kemična analiza Vydrove otroške moke. Dokazuje našo voljo izdati izdelek najboljše kakovosti za jako nizko ceno, katera omogoči cesto k vsem družinam. Hočemo, da bi Vydrova otroška moka popolnoma nadomeščala vsak, mnogokrat podani neprimerni živež, ki je otroku le v škodu. Mamice, vse, katerih se to tiče, hitro poskusite

Cenik naših izdelkov.

- Vydrova žitna kava**
poslana posebej v platnenih vrečicah poštine prosta 5 kg K 4'50
- Otroška moka** 1 kg. „ 2'40
- Juhni pridatek** 1 steklenica $\frac{1}{2}$ kg „ 3'—
- Šumeči bonboni** „Ambo“ in tudi s „sidrom“ škatlja 50 kmd. „ 2'—
- Malinovi grog** „ 2'—
- Oblati „Dessert delicat“** zavitek s 50 kmd. „ 3'—
„ „Destin“ zav. s 50 kmd. 2'—
- Masleni oblati** zavitek s 25 kmd. „ 2'—
- „Buhtin“** dišava za pecivo v $\frac{1}{4}$ kilogr. stekleničicah „ 1'—
- Gorčica** po francoskem i kremžkem načinu po $\frac{1}{4}$ kg po 80 v.
Pošiljke od K 6'— (razun kave) pošiljamo poštine prosto.